

מקדשי תיראו

פרשיות דברים - ואתחנן • תשפ"ב | עלון מס' 36

שויתי ה' לנגדי.... הלכות והנהגות בהכ"נ

איסור נתיצה

בית הכנסת נקרא מקדש מעט, ולכן אסור לנתוץ דבר מבהכ"נ, דהוי כנותף אבן מן ההיכל דאסור משום שנאמר 'את מזבחותם תתצון וגו' - לא תעשון כן לה' אלהיכם'. ואיסור זה הוא גם על הכלים המיטלטלים שבבית הכנסת, ועל כל מה שחלה עליו קדושת בית הכנסת (עיין להלן פרק ז').

אכן אם סותר כדי לחזור ולבנות מותר, דאין זה נחשב נתיצה אלא בנין. וכן אם עושה הסתירה לתועלת, מקילים בזה הרבה אחרונים, אע"פ שאינו סותרו. ואיסור זה הוא דוקא לנתוץ ולשבר כלי קודש או לעקור דבר מחובר, אבל לפנות הכלי קודש והספסלים מבהכ"נ, אף שאין זה כבוד לבהכ"נ, יש לומר שאינו בכלל איסור זה (רמ"א משנ"ב ובה"ל סוף סי' קנ"ב).

נדבה של גוי ומחלל שבת

גוי שנדב דבר לבית הכנסת מקבלים ממנו, משום דהוי כמו קרבן, והדין הוא שמקבלים קרבנות מן העכו"ם (רמ"א ושי"ך יו"ד סי' רנ"ד ס"ב). אבל ישראל המחלל שבת בפרהסיא, או שהוא מומר להכעיס אפילו באחד משאר עבירות, אסור לקבל ממנו שום דבר לבהכ"נ, כמו שאין מקבלין ממנו קרבן בבית המקדש (רמ"א ומשנ"ב סי' קנ"ד סי"א).

אבידות

כתב המשנ"ב (סי' קנ"ד ס"ק נ"ט) וז"ל, מצא דבר בחצר בהכ"נ או בבהכ"נ, זכה בו, ולא אמרינן דיקנה החצר להקדש, דחצר קונה מטעם יד ואין יד להקדש (מג"א בשם אגודה ועיין בחי' רעק"א), ובספר מגן גיבורים כתב שיש בזה דעות בין הראשונים עיי"ש.

ובספר הליכות שלמה (פי"ט ס"י) כתבו בשם הגרש"ז אויערבך זצ"ל, דבזמנינו לכו"ע אין בהכ"נ זוכה באבידות הנמצאות בתוכו, הואיל ונכנסים בו גם אנשים שאינם מהוגנים, וממילא אין הוא נחשב כחצר המשתמרת. והוסיף, דלכן ספרים הנמצאים בבהכ"נ זמן רב באין דורש, יתלו מודעה שאם בתוך שלשים יום לא יבואו הבעלים לקחתם הרי הם עוברים לרשות המקום, ואז לאחר שלשים יום הרי הם שייכים לבהכ"נ. ואם אי פעם יבואו הבעלים לתבוע ספריהם, ידונו לפני בית דין.

¹ ועיין בפמ"ג (א"א שם סק"ו) שכתב ח"ל, ואני מסופק אם נותף אבן מבית הכנסת או בית המדרש דרך נתיצה והשחתה אם לוקה דומיא דמקדש, דלא תעשון כן לה' אלקיכם לאו דוקא מקדש. ונפקא מינה דמפסל לעדות. וצ"ע. עכ"ל. והנה הרמב"ם בספר המצוות (ל"ת ס"ה) כתב ח"ל, שהזהירו מנתוץ ומאבד בתי עבודת האל יתעלה. ומשמע דכלל בזה גם בתי כנסיות (משכנותיך ישראל) ובתי מדרשות.

יראת הרוממות

פנינים נפלאים בחומרת קדושת בהכ"נ

השפעת מקום קדוש

"אעברה נא ואראה את הארץ הטובה" (ג, כה)

בקשתו של משה רבנו להיכנס לארץ ישראל, לראות את הארץ הטובה, מעלה תמיהה: וכי כל רצונו של משה להיכנס לארץ כדי לאכול מפריה ולראות את יופיה? אכן אמרו חז"ל בסוטה (יד, א) שלא היה רצונו של משה ליהנות מאכילת פירות הארץ אלא כדי לקיים מצוות התלויות בארץ היה רצונו.

הקשה הגאון ר' משה פיינשטיין זצ"ל: הרי מתואר במדרש רבה באריכות נפלאה, על מיתתו של משה רבנו: באותה שעה עמד משה בתפילה עד ששמים וארץ נזדעזעו, אמר לפניו: רבש"ע אם אין אתה מכניס אותי לארץ ישראל, הניח אותי כחיות השדה שהן אוכלות עשבים ושמות מים וחיים ורואים את העולם, כך תהא נפשי כאחת מהן. אמר לו הקב"ה, רב לך. אמר לפניו רבש"ע אם לאו, הניח אותי בעוה"ז כעוף זה שהוא פורח בכל ארבע רוחות העולם, ומלקט מזונו בכל יום ולעת הערב חוזר לקנו, כך תהא נפשי כאחת מהן, אמר לו הקב"ה, רב לך. ורואים מכך שמשה רבנו רצה אף להיות עוף הפורח שאינו בר מצוות, העיקר לזכות להיות בארץ ישראל, ורואים שלא היה כל רצונו רק לקיים מצוות התלויות בארץ?

וביאר הגאון ר' משה זצ"ל, שרואים מכאן שאמנם רצה משה להיכנס לארץ כדי לקיים מצוותיה, אבל ביקש מהקב"ה שאפילו לא יזכה להיכנס כבר מצוות כדי לקיים מצוותיה, עז רצונו אף להיכנס כחיה או עוף לזכות להיות במקום של קדושה!! ומכך רואים שהשפעה של מקום קדוש היא כה גדולה, שמועיל להשפיע אף על עוף הפורח. וצריכים אנו לשאוף מכך תמיד להיות חוסים בצל של קדושה, בבתי כנסיות ומדרשות, אצל החכמים ובמקומות של תורה, כי עצם ההשפעה של מקום קדוש היא בעצם השתייה שם, ובוודאי זה מגן מפני רוחות זרות ורעות, המנשבות בכל מקום ובכל עת.

במדרש (ילקוט שמעוני בראשית קטו) מסופר המעשה הנורא שהיה עם יוסף משיתא, כשנכנסו הרומאים לירושלים וכבשוה, הגיעו לבית המקדש, ורצו להיכנס ולראות את הבית המפואר ששמו יצא בכל הגויים לשם ולתהילה, גם שמע כלי המקדש המפוארים הגיע לאוזניהם, וכמובן חמדו הם אותם ורצו לקחתם איתם, אלא שכשהגיעו לבית המקדש נפל עליהם פחד נורא, ולא העזו להיכנס לתוכו.

אספו הם את כל היהודים אשר בירושלים והביאום לרחבה שלפני בית המקדש, והכריזו שאחד מן היהודים ייכנס תחילה ורק אח"כ הם ייכנסו. כמובן שאחר שראו היהודים שאף הרומאים מפחדים להיכנס, לא נמצא ולו פתי אחד שירחיב עוז להיכנס לבית המקדש שאסור בכניסה לזרים.

ראו הרומאים שאף אחד לא יתנדב להיכנס במקומם, קמו והכריזו: שמי שיכנס תחילה, כל מה שיוציא הרי זה שלו! היה שם יהודי אחד ושמו יוסף משיתא, וכאשר שמע את ההכרזה הזו, לא יכול היה לעמוד בפיתוי העצום הזה לזכות באחד מכלי המקדש, קם ועמד על רגליו ואמר: "מוכן אני להיכנס תחילה לבית המקדש!".

מתארים אתם מה התרחש באותו רגע. בין אלפי היהודים שנוכחו שם. איזו הרגשת חידלון וביזיון עצום ונורא, על חילול ה' הגדול, שקם יהודי ומסכים לעשות מעשה נורא כ"כ של חילול שם שמים, שאפילו הרומאים פחדו מעשותו. נכנס אותו יוסף משיתא לבית המקדש, כאשר כולם מלווים אותו

<<<<<<

"העלון נועד לחזק את ענין קדושת בהכ"נ אלא תקרא אותו בשעת התפילה וקריאת התורה"

במבטים מושפלים ובעצב רב, על מעשה נפשע ומזעזע זה הנעשה לעיני הרומאים, וגורם חילול ה' נורא. וכך כעבור זמן מה מופיעה דמותו של יוסף משייתא בשערי המקדש, ובידו לא פחות מאשר המנורה הטהורה עשויה כולה זהב. כמה זעם וחרון הופנו כלפיו באותו זמן, על חילול כלי הקודש והמקדש, נורא ואיום! והנה הרומאים כשרואים את המנורה כך בתפארתה, חמדוה מאד ויאמרו ליוסף משייתא: "איך דרכו של אדם פשוט להשתמש בכלי כזה מפואר, בשביל כלי כזה צריכים ארמון גדול ומפואר, אתה תוכל ליהנות מכלים יותר קטנים ושימושיים, אך לא המנורה המפוארת הזו."

אמרו לו הרומאים: "הכנס שוב ובחר לך מכל, והפעם מה שתוציא יהיה שלך!". ואז התרחש פלא עצום: יוסף משייתא מסרב! ואומר בקול: "די לי שהקעסתי את בוראי פעם אחת, עוד אכעיסנו פעם שניה?..." ניסו הרומאים לשדלו והבטיחו לו ויתור על מס למשך שלש שנים, אבל יוסף משייתא בשלו ואינו מסכים להיכנס. מסופר במדרש שנמלאו הרומאים חימה עליו, והביאו דף של חרשים שמחתכין בו את הנסרים והניחוהו עליו והיו מנסרים בו, והיה יוסף משייתא מצווח וזועק: "אוי לי שהקעסתי את בוראי! אוי לי שהקעסתי את בוראי!". יוסף משייתא מת על קידוש השם, ובשעה קלה עלתה ששמתו לנן עדן, יצאה בת קול ואמרה: "יש קונה עולמו בשעה אחת."

סיפור מרגש מאד! אבל זועקת מאליה השאלה: מה קרה לאותו יוסף משייתא, שבפעם הראשונה העז רוחו בפני אלפי בני עמו לעשות מעשה כה חמור, ועוד בפני הרומאים, דבר שהעצים את חומרת המעשה וגודל החילול ה' הנורא שהיה בעקבותיו, והכל בשביל בצע ממון, לזכות רח"ל באחד מכלי המקדש. והנה בפעם השנייה, כשהעלו לו את המחיר והסכימו אף לוותר לו על המס לכמה שנים, פתע פתאום נעמד יוסף משייתא כצור החלמיש, כנגד כל הפיתויים, וכשמולו עומד גזר דין מוות נוראי ואכזרי מאין כמותו, מה גרם לשינוי המפתיע הזה בהתנהגותו של יוסף משייתא? והלא כלל בידינו מחז"ל: עבר אדם עבירה נעשית קלה בעיניו!

יסוד נפלא וחשוב, אמר כאן מרן הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל, מקים ממלכתה של תורה, הלא היא ישיבת פוניבז' המעטירה וכל תולדותיה: ההשפעה שאדם מקבל, כשהוא נכנס למקום קדוש או מראיית אדם גדול, אף שלא עשה שום פעולה - עצם ההמצאות במקום קדוש - היא השפעה שנספגת בנפשו, היא השפעה שלאחריה הוא כבר לא אותו אדם שהיה לפני כן, הוא בריה חדשה לגמרי! יוסף משייתא היה יהודי פשוט שמעולם לא

דרכה רגלו בין כותלי בית המקדש, ולא זכה להסתופף בין לומדי תורה ובתי מדרשות, ולכן כשהכריזו על האפשרות לקבל ולהרוויח רח"ל מכלי המקדש, לא עמד בכך ונכנס. אבל בפעם השנייה - כבר קיבל השפעה עצומה ממקום המקדש, כמה דקות שהיה בתוך המקדש השפיעו על נפשו ונשמתו, וכבר הנפך הוא לאדם אחר, לבריה חדשה, ולא היה בו יותר העוז לחזור ולעשות את המעשה הנשע, של כניסה למקום המקדש! עד כדי כך שהסכים למסור נפשו למיתה קשה ונוראה!

לא יאומן! עד כמה גדולה ההשפעה שיש על כל אחד ואחד מכניסה למקום קדוש, על אחת כמה וכמה כשנכנסים על מנת לספוג קדושה, אין לתאר עד כמה זה משפיע על נפשו של כל אחד.

עוד על השפעה של מקום קדוש, מסופר בספר 'ברכת שמואל' ח"ב, בקווים לדמות דיוקנו של מרן הג"ר ברוך בער ליבוביץ' זצ"ל, ראש ישיבת 'קמניץ' שמביא חתנו הג"ר ראובן גרוזובסקי זצ"ל משמו, שאמר בהתפללו בבית הכנסת 'גחש"א', מקום תפילה שהתפללו שם בו היום, שכמה טוב הוא להתפלל במקום זה, שאבותינו מדור דור השקיעו בו כל כך הרבה קדושה, כי במקום כזה התפילה בכונה נובעת מעצמה. וכשהיה באמריקה היה מרחם על היהודים, בגלל שהם צריכים להתחיל הכל מחדש, להכניס תורה וקדושה למקום שומם, שהניסיונות שם גדולים ביותר, והיה מנחם אותם שבשביל זה זכותם גדול יותר.

בספר 'טובך יביעו' מביא הג"ר יצחק זילברשטיין שליט"א (פר' בחוקותי) מה שסיפר מרן הג"ר חיים קנייבסקי זצ"ל: פעם ליוויתי את דודי מרן ה'חזון איש' זצ"ל בטיול של בין הערביים, ברחוב הקרוי היום על שמו, כפי שציוו עליו הרופאים. כשהגענו סמוך לבית העלמין 'שומרי שבת', והמקום היה עדיין מוקף פרדסים, עצר לפתע ה'חזון איש' ואמר לי: "במקום זה עברו בני ישיבה ושוחחו בדברי תורה. אני מרגיש כאן קדושה יתירה!"

בספר 'לשמואל בחושבי שמו' מובא על הגה"צ רבי שמואל ווינטרויב זצ"ל, ראש ישיבת נוהברדוק שסיפר, כי כאשר היה בעיר וילקומיר, היה יושב לפעמים על איזה ספסל בבית המדרש ואז תמיד היה מרגיש מיד התעוררות עצומה, והחל לחקור מה נשתנה מקום זה משאר המקומות בבית המדרש. עד שמצא את אחד הזקנים המופלגים, שאמר לו כי מקובל בידו, שכאשר היה רבינו הגרי"א זצ"ל בגלות והיה בעיר זו, היה יושב על מקום זה בבית המדרש. לא יאומן עד כמה גדולה ההשפעה של מקום קדוש, השפעת לימוד תורתו של הגרי"א זצ"ל השפיעה גם אחרי כ"כ הרבה שנים על המקום בו ישב!! (דרשו)

ועל נבלאותיך

סיפורי ישועות בזכות שמירת קדושת בהכ"נ

בזכות [דברי] התנא האלקי

אוכל למכור את הדירה, השאלה היא רק איך אזכה לסייעתא דשמיא. בהשגחה פרטית נתגלגל לידי הדף שאתם מפרסמים כל שבוע, ובשבת שלפני ל"ג בעומר הבאתם את דברי הזוהר הקדוש שאלו המבזים את התפילה בשיחה בטלה המלאכים דוחים את בקשותיהם. אמנם ב"ה מעולם לא הייתי מן המשווחים בתפילה, אבל מעולם לא קבלתי זאת בקבלה גמורה, וזה לא היה בעיני איסור כה חמור. החלטתי שזאת אעשה בתורת השתדלות לזכות לסייעתא דשמיא, ומיד קיבלתי על עצמי בקבלה גמורה שלא לשוחח, גם התקשרתי לילדי שכה מצפים שהדירה תימכר, ולרתום גם אותם להשתדלות זו. בל"ג בעומר עליתי למירון והזכרתי את הקבלה ושוב בקשתי שהדירה תימכר במהרה אני רק מתיישב על האוטובוס בדרך והטלפון מצלצל, על הקו הייתה זוגתי ואמרה שהיא מנסה כבר כמה דקות להתקשר ולא עניתי. התצללתי שכנראה בגלל הרעש וההמולה בסביבות הציון לא שמעתי. וכך היא ספרה, עלה כאן אחד שנראה בעל אמצעים, בדק את הדירה מכל צדדיה ושאל למחירה, זוגתי שלא היתה כל כך מעורה בפרטים, שאלה אותו כמה הוא חושב שצריך לשלם, והוא נקב במחיר שהוא גבוה משמעותית מהמחיר שרציתי. על אתר הוציא תשלום ראשוני, וביקש ממנה להתחייב בכתב שהדירה תימכר לו. וכך אכן עשתה. כשעדיין הייתי בתוך שיעור פרסה סמוך למירון הודיתי לה' על חסדו הגדול, ולמחרתו ביום שישני כבר היה הכל כתוב וחתום אצל עו"ד, וגם התשלום כולו במזומן היה בידי.

"אני רק מתיישב על האוטובוס והטלפון מצלצל"

סיפור זה נשלח לחברת קדוש היכלך

"אני יודע שהסיפור שלי ישמע כמו סיפור דמיוני, אבל מה אעשה שככה זה היה". כך פותח הכותב את מכתבו שנשלח ביום ראשון שלאחר ל"ג בעומר. יש לי דירה טובה במקום טוב בעיר מרכזי, שאני רוצה למכור אותה, כיון שכבר חיתנתי כמה מילדי והם עברו לגור בפרוייקט מרוחק קצת, והחלטתי כי עדיף למכור את הדירה שברשותי, ובאותו מחיר לרכוש דירה מכובדת ליד ילדי, וגם ישאר לי עודף לכסות חלק נכבד מחובותי. ילדי כמוזן שמחו, ואני לא העליתי על קצה דעתי שזה יקח הרבה זמן. את הדירה במקום החדש כבר קניתי והייתי בטוח שתוך כמה ימים יהיה בידי הכסף מהדירה שנמכרה. אבל רבות מחשבות בלב איש וגו', על הדירה החדשה הייתי צריך לקחת הלוואות, והדירה הישנה נמצאת כבר כמה חדשים בשוק ועדיין אין לה דורש. כמעט בכל שבוע עולים אנשים לראות את הדירה, שכיווני האויר שלה מצויינים, השמש מאירה בה, המחיר רגיל לחלוטין, ועם כל זאת אנשים מצאו בה חסרונות שונים ומשונים. מידי ערב ראש חודש אני מגיע למירון, וכמוזן התפללתי גם על זה, אך התוצאות בוששות מלהגיע. שבוע אחד קראתי את 'באר הפרשה' של הגה"ח ר' אלימלך בידרמן שליט"א, אשר כידוע מלא וגדוש על ענין האמונה שהכל מתנהל על ידי הקב"ה, ואפילו דבר שנראה שבידים שלנו גם הוא מתנהל מלמעלה וצריך סייעתא דשמיא על כל דבר. הדברים פעפעו בקרבי והגעתי להבנה פשוטה שעד שלא יהיה לי סייעתא דשמיא לא

ניתן לקבל את העלון במייל m6797476@gmail.com נשמח לקבל כל הערה והארה בנוגע לעלון כמו כן נשמח לקבל מאמרים, רעיונות וסיפורים בנושא קדושת בהכ"נ בכתובת הנ"ל.
העלון יוצא לעילוי נשמת הרב רפאל אליהו אליעזר זצ"ל בן יבלחט"א ר' צבי שליט"א בלט.